

Helsingin yliopisto, Kehitysmaatutkimuksen laitos

Valintakoe 2005 Pääsykoekirja

MALLIVASTAUKSET

Kysymys 1. MITEN TEOKSESSA JÄSENNETÄÄN TEOREETTISESTI NÄLÄNHÄTÄÄ JA NÄLKÄÄ (FAMINE AND HUNGER)? (6 p)

Teoksessa jäsennetään nälkää ja nälänhätää luvussa 3. ”Understanding Famine and Hunger” monesta eri näkökulmasta. Kysymys koskee teoreettista jäsentämistä. Se koskee erityisesti yhteiskuntatieteellisiä tarkastelukulmia, eikä sen piiriin kuulu kaikki nälkää ja nälänhätää koskevat teemat. Tällaisia ovat esimerkiksi yleiset pohdinnat nälänhädistä, nälästä ja kehityksestä, moralistiset kannanotot maailman nälkäongelmaan, nälän fysiologia, nälän mittauseroongelmat, humanitaarinen apu erityisteemana jne.

PERUSKÄSITTEET

Luvun alussa eritellään käsitteet nälänhätä (famine) ja krooninen nälkä (chronic hunger). Nälänhätä on äkillinen kuolleisuuden lisääntyminen, kun taas krooninen nälkä on näkymätön prosessi, johon kuitenkin menehtyy maailmassa enemmän ihmisiä kuin nälänhätään. (0,5 p)

I NÄLÄNHÄTÄ

S. 62 esitellään nälänhädän ymmärtämisen kannalta keskeiset yleiset tarkastelukulmat:

A) nälänhädän syiden analysointi osana pitkän aikavälin yhteiskunnallisia prosesseja ja B) sen ymmärtäminen, miten poliittinen toiminta saattaa sekä aiheuttaa että estää nälänhätää. (0,5)

I.1 TAUSTA JA PROSESSIT

S. 52 esitellään nälänhädän kehitysasteet. 1) Ensin koetaan ravintopulaa, 2) Toiseksi lähdetään etsimään työtä ja ruokaa muualta ja myydään omaisuutta, 3) Sitten tapahtuu yhteiskunnallinen romahdus, jota seuraa joukkomuutto, 4) viimeksi saavutaan ruoanjakelukeskuksiin tai pakolaisleireihin. (0,5)

Yleensä nälänhädän uutisointi alkaa alkaa vasta kolmannella ja neljännellä kehitysasteella. Ihmiset menehtyvät usein tautien ja aliravitsemuksen yhteisvaikutukseen. Leireillä on vaikea ylläpitää tarkoituksenmukaisia puhtaan veden jakelua ja saniteettipalveluja. De Waal on väittänyt, että siirtyminen toiselta asteelta yhteiskunnalliseen romahdukseen tapahtuu usein sodan ja väkivallan seurauksena. Raaka kuolleisuusaste (crude mortality rate CMR) mittaa kuolleisuutta 10 000 ihmistä kohti päivässä. Suurten Järvien alueen konflikteissa Afrikassa 1990-luvulla tämä kuolleisuusaste saattoi saavuttaa jopa luvun 300. (0,5)

Historiallinen kehitysnäkökulma keskittyy nälänhädän esihistoriaan. Tämän tarkastelukulman keskeiset väitteet ovat, että A) sota ja nälänhätä juurtuvat aiempiin yhteiskunnallisiin suhteisiin ja

jännitteisiin sekä B) pitkäaikaiset suhteet nälänhädälle alttiiden ryhmien ja hallituksen välillä voivat estää nälänhätien puhkeamista. (0,5)

Etiopialainen tutkija Dessalegn Rahmato on kirjoittanut nälänhädän piilevistä tekijöistä, kun hän on tutkinut nälänhätää Wollon maakunnassa Etiopiassa 1984-85. Näitä ovat 1) maataloustuotannon polkeminen paikallaan, samalla kun väestö kasvaa ja ympäristö vaurioituu 2) ulkoisten rasitteiden kasvaminen. Hallitukset määräsivät veroja ja säätelivät maataloustuotteiden hintoja ja lisäksi ne vaativat osallistumista suuriin julkisiin projekteihin. 3) Nämä tekijät yhdessä johtivat akuutin köyhyyden leviämiseen maaseudulle. Nämä kaikki tekijät liittyivät tuotantoon ja ne johtivat vaihdon (exchange) lisääntymiseen. (0,5)

Otsikon Approaches to analysing famine alla esitetään analyttinen näkökulma. Siihen kuuluu kaksi tarkastelukulmaa:

A) ravinnon saatavuuden vähentymistä korostava näkökulma (food availability decline) sekä

B) ravinnon saatavuuden oikeutusta korostava näkökulma (entitlement). (0,25)

Jälkimmäinen tarkastelukulma perustuu intialaisen kansantaloustietelijän Amartya Senin luomaan käsitteistöön. Hän on erotellut voimavarat (endowment) ja saatavuuden oikeutus (entitlement). Hän on lisäksi eritellyt kolme saatavuuden muotoa 1) omavaraistuotanto (direct entitlement), 2) vaihtoon perustuva saatavuus (exchange entitlement) ja 3) kauppaan nojaava saatavuus (exchange entitlement). (0,25)

Senin tarkastelukulma soveltuu teoksen mukaan hyvin sellaisten nälänhätien tarkasteluun, jotka ovat ilmenneet rauhanomaisissa oloissa. Sen on eritellyt eri yhteiskuntaryhmien ja luokkien altistumista nälänhädälle. Maataloustyöläiset olivat erityisen alttiita Etelä-Aasiassa kun taas talonpojat ja paimentolaiset olivat alttiita Etiopiassa. (0,25)

Keen on arvostellut näitä tutkimuksia sodan merkityksen unohtamisesta. Hänen mukaansa jotkut yhteiskuntaryhmät hyötyivät nälästä Sudanissa 1980-luvulla ja tämä myötävaikutti tilanteen jatkumiseen. (0,25)

I. 2. VALTIO JA POLIITTISET PROSESSIT

Jaksossa The struggle against famine tarkastellaan valtion ja poliittisten prosessien merkitystä nälänhädissä. Drèze ja Sen ovat verraneet Intian ja Kiinan tapauksia toisiinsa. Kiinassa on vallankumouksen jälkeen krooninen aliravitsemus selvästi vähentynyt, mutta ”Suuren Harppauksen” aikana Kiina koki suuren nälänhädän, jossa on arvioitu 16-30 miljoonan menehtyneen. Sen sijaan itsenäisessä Intiassa ei ole ollut nälänhätää, mutta siellä vallitsee jatkuva aliravitsemus. Drèze ja Sen selittävät tämän sillä, että Intiassa on valtiollinen ohjelma nälänhädän estämiseksi ja demokratia ja vapaa lehdistö sysäävät tämän ohjelman nopeasti toimintaan. Kiinassa sen sijaan hallitsee yhden puolueen diktatuuri. (0,50)

De Waal on väittänyt, että poliittinen taistelu on johtanut Intiassa ja joissakin Afrikan maissa ”poliittiseen sopimukseen”, jonka mukaan hallituksen velvollisuus on toimia nälänhätien ehkäisemiseksi. Hän viittaa Eritreaan, Botswanaan ja Zimbabween tässä yhteydessä. (0,25)

Intialainen kansantaloustieteilijä Gita Sen on myös tarkastellut s. 72-73 poliittisia prosesseja ja nälänhätää. Hän korostaa kolmea tekijää: 1) köyhät ja nälänhädälle alttiit kansalaiset tarvitsevat

poliittista edustavuutta, 2) Nälänhädän vastaisen taistelun historia on oleellinen, jotta hallitus hyväksyy vastuun siitä ja 3) Jonkinlainen tilivelvollisuus on välttämätön, mikäli hallitus epäonnistuu toimitaan. (0.25)

II NÄLKÄ

Kappaleessa 3.3 Hunger: chronic undernutrition and poverty kirjan tekijät osoittavat, että krooninen nälkä on eräs köyhyyden aiheuttamista ongelmista ja nämä kaksi ovat läheisesti tekemisissä toistensa kanssa. (Köyhyyden ongelmaa tarkastellaan muualla teoksessa). (0, 25)

Kappaleessa 3.5. Hunger and social change – issues for the analysis of development esitetään historiallinen kehitysnäkökulma nälkäongelman syntyyn.

A) Eräs tulkinta korostaa siirtomaahallinnon osuutta ja

B) Toinen tulkinta korostaa vientiin suuntautuneen kaupallisen viljelyn (cash crops) roolia. Tämä syrjäytti kotimaisten ravintokasvien viljelyä. (0,50)

Tekijöiden mukaan nämä molemmat näkökulmat tuovat esiin tärkeitä kysymyksiä. Niiden pohdinta täytyy kuitenkin liittää laajempiin yhteyksiin kuten teollistumisen ja talouskasvun vaikutusten selvittämiseen. Tämä johtaa puolestaan suuriin kysymyksiin yhteiskunnallisesta ja poliittisesta järjestäytymisestä sekä kapitalistisen talousmuodon ja sen vaihtoehtojen välisestä taistelusta.

Nämä teemat käyvät läpi teoksen. (0.25)

Kysymys 2. GENDER JA KEHITYS (6 p)

1. Pääsykokeen toisen kysymyksen tarkoituksena on tarkastella erästä keskeistä ajankohtaista kehityskysymystä. Se on hahmotuskysymys. Siinä testataan miten luettu teksti on ymmärretty ja jäsenetty ja miten opiskelija kykene yhdistämään ainesosasia eri teoksen kohdista toisiinsa. Kysymys on siis muusta kuin mekaanisesta ulkooppimisesta.

”Gender ja kehitys”-teemaa käsitellään pääsykoekirjassa erillisenä teemana kirjan loppupuolella luvussa 18., mutta samalla kirjan läpikäyvänä teemana. Koska kirjan loppupuolen erillinen luku ei kuulu pääsykokeen piiriin, asetettu kysymys koskee siis sitä, miten teema esiintyy läpäisevästi pääsykokeen piiriin kuuluvissa kirjan luvuissa. Kehitystutkimuksessa ja kehityspoliitikassa on jo pitkään korostettu, ettei keskeisiä ongelmia kuten gender- ja ympäristöongelmia tulisi tarkastella erillisinä, vaan läpikäyvinä. Tämä näkökohta esiintyy mm. aineistokysymysten perustana olevassa Suomen kehityspoliittisessa ohjelmassa v. 2004. Tämän asian oivaltamisesta ja kirjaamisesta saa 1 p.

2. Kirjan johdantoluvussa pohditaan erilaisia ja jopa vastakkaisia käsityksiä kehityksen luonteesta. Sivulla 4 esitetään Maailmanpankin kunnianhimoiset kehitystavoitteet, joihin kuuluu gender-kohtana tasa-arvoisuuden edistäminen ja naisen aseman vahvistaminen sukupuolierojen poistamisella perus- ja yläasteen koulutuksesta v. 2015 mennessä. Näistä ristiriidoista johtuen korostetaan arvioinnin (assessment) tärkeyttä. Sivulla 7 esitetään taulukon muodossa tase pitkän aikavälin inhimillisestä kehityksestä. Siinä arvioidaan naisten asemaa kahdella mittarilla: koulutuksen ja työtaakan suhteen. Koulutuksen suhteen nähdään myönteistä kehitystä, kun taas

maaseudun naiset kehitysmaissa joutuvat puurtamaan 6-8 tuntia päivässä veden ja polttopuun haussa. (0,25 p)

Seuraavalla sivulla todetaan, että 1980-luvulla nousi uusia teemoja kehityskeskusteluun: ympäristö, velka ja gender (the question of gender relations). Gender-käsitettä ei määritellä tässä yhteydessä, vaan kirjan tekijät esittävät sen itsestäänselvyytensä. Opiskelijan kannalta on tarkoituksenmukaista, että hän on perillä johdantoluvussa esitetyistä käsitteistä, sillä näiden ymmärtäminen on oleellista sen ymmärtämiselle, mitä jatkossa kirjoitetaan. (0.25 p)

Teoksen luvussa 2. käsitellään kehitysideoita ja kehitysteorioita. Tässä yhteydessä on näkyvästi esitetty vaihtoehdoisen kehityksen ideat, erityisesti David Kortenin ajatukset ”inhimillisestä kehityksestä” (people centred development). Kun s. 33 kommentoidaan Kortenin ja Dudley Seersin luokituksia vaihtoehdoisen kehityksen ulottuvuuksista, kirjoittajat toteavat, että myös naisen asema tulee ottaa huomioon. Niinpä he esittävät miesten ja naisten tasa-arvoisuutta (relatively equal status for and participation by women in society). Tähän liittyy kuva musliminaisten mielenosoituksesta Intiassa avioerolainsäädännön tiukentamissuunnitelmia vastaan s. 34. (0,5 p)

Näiden johdantoluvussa ja luvussa 2. esiintuotujen asioiden esittäminen antaa yhteenä 1 p.

3. Gender-näkökulma on hyvin esillä teoksen luvuissa 3., 4., 5. ja 6., joissa tarkastellaan inhimillisen ja sosiaalisen kehityksen eri ulottuvuuksia. Esillä ovat mm. käsitteet sukupuolien välinen työnjako (sexual division of labour) ja uudelleentuotanto (reproduction). Näistä luvut 3. ja 6. kuuluvat pääsykokeen piiriin.

Luvussa 3. “Understanding Famine and Hunger” on alajakso 3.4. Women and men, hunger and famine, joka edustaa gender-näkökulmaa. Siinä tarkastellaan esimerkkejä Afrikasta ja Etelä-Aasiasta.

Siinä esitetään ensin Meghan Vaughanin kuvaus Malawista, jossa korostetaan kotitalouden piirissä elävien eriarvoista asemaa: vanhukset, naiset ja lapset ovat heikommassa asemassa. Pahan kriisin kohdatessa ensimmäisenä hyljätään vanhukset ja lapset

Afrikkalaisten naisten itsenäisempi taloudellinen asema ei ole takuu nälän väistymiselle. Lisääntyvä markkinaintegraatio ja köyhyys heikentävät naisen autonomiaa ja ne lisäävät miesten ja naisten välisiä ristiriitoja (0,5 p)

Naila Kaaberin analyysi Etelä-Aasiasta toteaa, että uskonnon ja yhteisönormien tukemat perinteiset uskomukset ja käytännöt saavat aikaan eriarvoisen taloudellisen ja sosiaalisen työnjaon. Naiset saavat syödä vasta miesten aterioinnin jälkeen ja saavat huonompaa ruokaa. Taulokossa 3.5. on näitä tulkintoja tukevia sitaatteja Bangaledeshistä. (0,5 p)

Toiset tutkimukset ovat taas osoittaneet, etteivät naiset olisi Etelä-Aasiassa huonommin ruokittuja.

Kirjan toimittajien mukaan gender-suhteiden tutkiminen nälkään ja nälänhätään liittyen nostaa esiin laajempia kysymyksiä naisten alistamisesta. (0,5 p)

Yhteispisteet ovat 1,5 p.

Luku 6. "Is The World Overpopulated?", jossa pohditaan väestön ja kehityksen välisiä yhteyksiä edustaa merkittävin osin gender-näkökulmaa.

Kun luvun alussa esitellään peruskäsitteitä. merkittävä osa peruskäsitteistä (crude birth rate, fertility, fertility rate, infant mortality rate, replacement level, total fertility rate) liittyy naisen asemaan ja synnytykseen.

Box 6.2. Africa: overpopulation or underpopulation tarkastelee naisen asemaa Afrikassa.

- Siinä todetaan, että naisten ja miesten budjetit ovat erilliset, afrikkalaisilla miehillä on usein useita vaimoja, leskeys nuorella iällä ja uudelleen naimisiinmeno ovat yleisiä.

- Sukupuolten väliselle työnjaolle on tyypillistä, että miehet ovat pitkiä aikoja poissa ja naiset huolehtivat taloudenpidosta ja lapset ovat tärkeä voimavara. Myöskin suku osallistuu lasten huolenpitoon ja kasvatukseen.

- Naiset menevät nuorina naimisiin, eikä ehkäisyvälineitä ole juuri käytössä. (0,5 p).

Kun tässä luvussa esitellään erilaisia näkökulmia väestö- ja kehitysongelmaan, yhteiskunnallinen näkökulma (social view) korostaa, että köyhillä naisilla on runsaasti lapsia, koska he ovat köyhiä ja lasten työ on heille arvokasta ja lapset antavat myös turvaa vanhuuden päviksi. Taloudellinen kehitys luo mahdollisuuksia tyttöjen koulutukseen ja perusterveydenhoidon kehittämiseen ja luo näin edellytyksiä syntyvyyden laskuun. Laskelmia lasten haluttavuudesta ei tehdä kuitenkaan pelkästään taloudellisin perustein, vaan siihen vaikuttavat mm. miesten ja naisten väliset suhteet ja hallitsevat käsitykset perheestä ja naisten roolista (0,5 p)

Tämän jälkeen seuraa jakso Women at the centre, joka jatkaa yhteiskunnallista näkökulmaa, mutta nainen on nostettu keskiöön s. 136 "underlining the importance of the gender dimension of the population issue". Tasa-arvoisemmat suhteet perheessä ja yhteiskunnassa vaikuttavat syntyvyyden vähenemiseen. Naiset, joilla on parempi koulutus ja pääsy työmarkkinoille, ovat kiinnostuneita lasten terveydestä ja ehkäisystä.

Tilastoihin on kuitenkin syytä suhtautua kriittisesti. Jotkut naiset näkevät korkean syntyvyyden keinona korkeamman statuksen ja taloudellisen turvallisuuden saavuttamiseksi. Toisaalta kaikki naiset eivät kykene hallitsemaan seksuaalisuuttaan ja syntyvyyttä alisteisen asemansa johdosta.

Menneisyudessa autoritaariset perhesuunnitteluohjelmat kuten "yhden lapsen politiikka" Kiinassa ja "hätäohjelmat" Intiassa eivät ole huomioineet ihmisoikeuksia. Tämän johdosta on noussut suuntaus, joka korostaa naisen oikeutta kontrolloida syntyvyyttä. Monet nais- ja terveysjärjestöt ovat korostaneet myös terveys- ja hyvinvointipalveluja (reproductive health). (1 p)

Viime aikoina onkin tapahtunut muutosta syntyvyyden kontrollista ja väestöpolitiikasta kohti laajempia käsityksiä. YK:n Kairossa 1994 järjestämä "International Conference on Population and Development (ICPD)" heijasti näitä muutoksia. Teoksessa puhutaan "uudesta konsensuksesta". ICPD:n toimintaohjelmassa on korvattu käsite perhesuunnittelu (family planning) uudella lisääntymisterveys-käsitellä (reproductive health). Seksuaalisuus tunnustettiin inhimillisen olemassaolon perustavanlaatuiseksi tekijäksi ja naisten vastuuta omista valinnoistaan korostettiin. (0,5 p)

Kriitikot ovat kuitenkin väittäneet, että myöskin uudet käsitteet merkitsevät uutta välineellistämistä pelkkien väestötavoitteiden saavuttamiseksi ja toisaalta voimavarat puuttuvat todellisten muutosten aikaansaamiseksi.

Tästä kohdasta voi saada yhteensä 2,5 p.

Helsingin Yliopisto
Kehitysmaatutkimuksen laitos
Pääsykoe 2005 Pääsykoekirja

Kysymys 3. SITOUTUMATTOMIEN MAIDEN LIIKKEEN (NON-ALIGNED MOVEMENT) SYNTY JA KEHITYS (3 p)

1. Aihetta tarkastellaan teoksessa kahdessa paikassa, johdannossa sivulla 6. otsikolla ”The Cold War and the ’third world’”. ja luvussa 16. sivu 355 otsikoituna ”From ’Tiersmondisme’ to the global politics of sustainable development”.

Termi ”kolmas maailma” (the third world) on alunperin ideologinen käsite jonka tarkoitus oli alleviivata että kehitysmaat ovat kahden suurvallan vaikutusvallan ulkopuolella ja etsivät niiden ulkopuolella omaa kehitysmallia. ”Tiersmondisme” tai ”Thirdworldism” on termi joka kuvaa tätä pyrkimystä kolmannen vaihtoehdon ympärillä liittoutumista ja kehitysmaiden yhteisten pyrkimysten edistämistä.

(1/4 p)

2. *Synty*

- Viisikymmentäluvulla ja kuusikymmentäluvun alussa, kylmän sodan aikana, maailma oli jakautunut kahtia kapitalistiseen maailmaan ja ”kommunismiin” tai sosialistiseen leiriin. Lukuisten uusien entisten siirtomaavaltioiden itsenäistymisen myötä ruvettiin etsimään uutta suuntaa, ”uudenlaista demokraattista osallistumista” joka ei liittyisi kumpaakaan valtaleiriin. (0,25 p)
- Bandung-konferenssi Indonesiassa 1955 oli ensimmäinen ilmentymä tällaisesta uudesta pyrkimyksestä. Tästä on juuri kulunut 50 vuotta. (0,25 p)
- Vuonna 1956 Suezin-kriisi ja samana vuonna neuvostojoukkojen toimeenpanema Unkarin miehitys aiheuttivat pettymystä sekä kapitalismiin että sosialismiin. Egyptin presidentti Nasser, Jugoslavian presidentti Tito ja Intian johtaja Nehru rupesivat voimallisesti ajamaan kolmatta tietä, sitoutumattomien maiden yhteistyötä. Alussa saatettiin katsoa, että kolmas maailma ja ’köyhät maat’ oli sama asia kuin sitoutumattomat maat (Peter Worsley). (0,25 p)
- Vuodesta 1961 lähtien suuri joukko kehitysmaiden johtajia kokoontui joka neljäs vuosi tarkoituksena puolustaa heikompien (subordinate) valtioiden intressejä maailmanlaajuisesti (in the World Order). Näin muodostui the Non Aligned Movement (NAM) eli Sitoutumattomien maiden liike. (0,25 p)
- YK:ssa päätettiin 1974 perustaa NIEO (New International Economic Order) jonka tehtävänä olisi ollut muuttaa globaalin talouden säännöt suosimaan sosiaalista

oikeudemnumaksuutta yli markkinamekanismien, mutta tämä yritys epäonnistui. NIEO:n mainitseminen antaa **lisäpisteitä**. (0,25 p)

(1 p)

3. Kehitys

- 1970-luvulla sitoutumattomien maiden liike (eli NAM) oli kehittänyt oman filosofiansa jonka ydin oli kolmessa periaatteessa; ”rauhanomainen rinnakkaiselo” (peaceful co-operation), ”anti-kolonialismi” ja ”taistelu taloudellisen itsenäisyyden puolesta”. Taloudellisen itsenäistymisen lisäksi köyhien ja entisten siirtomaiden ihmisten identiteetin vapautuminen kolonisaatiosta oli osana ideologista taistelua, maineikkaimpana edustajana Franz Fanon. (0,50)
- Vuonna 1964 YK:n kauppaja- ja kehitysjärjestön UNCTAD:in kokouksessa muodostui G77, kehitysmaiden yhteistyöfoorumi, jossa alussa oli 71 jäsenmaata, myöhemmin 120. Se toimi painostusryhmänä YK:ssa ja sen alajärjestöissä samoja periaatteita puolustamassa kuin NAM. (0,25 p)
- Kolmannen maailman maat olivat kuitenkin hyvin erilaisia keskenään. Suurin ero löytyi uusien teollistuneiden maiden (NIC-maiden; joita olivat Kauko-Aasian ”Tiikeri-taloudet”, Brasilia ja Mexico) ja Saharan eteläpuolisen Afrikan välillä. Myös sitoutumattomuus osoittautui pitkän päälle harhaksi. Kolmas maailman polarisoitui kahteen ryhmään; niihin jotka olivat lähellä kapitalistista maailmaa ja niihin jotka puolestaan lähentyivät Neuvostoliiton leiriä. USA:n hävittyä Vietnamin sodan sosialistisen leirin suosio kasvoi. Kolmannen maailman maiden valinnat tapahtuivat lähinnä näiden kahden leirin välillä sen sijaan että kolmas vaihtoehto olisi noussut varteenotettavaksi. (0,25 p)

(1 p)

3. Viimeaikaisia kehityspiirteitä

- 1980-luvun keskeisinä kehityskysymyksinä nousi gender, eli sukupuolisuus-kysymykset, ympäristö ja ulkomaanvelat. Vuosikymmenen lopussa ja 1990-luvun alussa maailman polarisoituminen kahtia muuttui Saksojen yhdistymisen ja Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen. Jäljelle jääneet sosialistiset valtiot, Kiina ja Kuuba, eivät tarjonneet vaihtoehtoja kehitysmallia; Kiina kehitteli omaa versiota markkinataloudesta ja Kuuba oli maailmantalouden ja USA:n sanktioiden takia voimaton. (0,25 p)
- 1990-luvun loppupuolella NAM perusti kehitysmaiden voimakkaimmista valtioista oman uuden G-ryhmänsä, eli ’Group 15’ (G15) ryhmä), teollisuusmaiden G7:n mallin mukaan. Tämän tarkoituksena oli muodostaa kehitysmaiden eturyhmä globaalilla tasolla. (0,25 p)
- ”Tiersmondismi” väistyy globalisaation luotua uusjakoa köyhien ja rikkaiden välillä tavalla joka rikkoo vanhan jaon rikkaiden ja köyhien maiden välillä. Uusien maailmanlaajuisten rakenteiden vaikutus aikaisempiin valtakonstellatioihin ja kehitysmaiden yritykseen koota voimiaan heikentävät NAM-ideoiden toteutumista. (0,25 p)

(3/4 p)

Kysymys 4. ALUEELLINEN INTEGRAATIO (REGIONALISM) ETELÄSSÄ (3 p)

Alueellinen yhteistyö ja integraatio ovat kansainvälisen talouden ja politiikan keskeisiä piirteitä uuden vuosituhaten alussa. Pisimmälle integraatiossa on edennyt Euroopan Unioni, joka on kuitenkin ajautunut samanaikaisen laajentumisen ja syventymisen aiheuttamaan kriisiin. Tämä kysymys koskee alueellista integraatiota Etelässä, jossa jotkut tahot ovat nähneet EU:n esikuvana.

Johdanto: Siirtyminen kohti alueellista yhteistyötä ja integraatiota nähdään teoksessa vastauksena globalisaation asettamiin haasteisiin. Sen avulla kehitysmaat pyrkivät saamaan aikaan niiden kannalta vakaamman ja paremman tilanteen maailmassa (0,50)

Kehitysmaiden alueelliset kaupparyhmittymät pyrkivät vastaamaan samanaikaisesti useisiin haasteisiin:

- 1) Parantamaan talouden kilpailukykyä ja hyötymään kansainvälisestä työnjaosta sekä suurtuotannon tarjoamista eduista;
- 2) Suojelemaan tuotantoa teollistuneiden maiden kilpailulta;
- 3) Parantamaan kehitysmaiden neuvotteluasemaa kansainvälisissä kauppaneuvotteluissa (0,50).

Kehitysmaiden alueellisesta yhteistyöstä ja integraatiosta vallitsee erilaisia näkemyksiä. Joidenkin mielestä monikeskeinen alueellinen yhteistyö ja integraatio muodostaa askeleen kohti uutta monimuotoista maailmanjärjestelmää. Toiset näkevät sen sijaan avoimen alueellisen yhteistyön keinona hyötyä globalisaatiosta samalla kun luodaan poliittista ja institutionaalista kapasiteettia, jolla voidaan vaikuttaa sen suuntautumiseen. (0,50).

Alueellisen yhteistyön lisääntyminen mahdollistaa uudenlaisen kansainvälisen diplomatian kehittämisen. Tästä on hyvä esimerkki EU:n ja Latinalaisen Amerikan eteläisten maiden tulliliiton Mercosurin väliset yhteistyöneuvottelut. Jotkut tutkijat kirjoittajat eri asteisena eri puolilla maailmaa kehityvän alueellisen yhteistyön ja integraation mahdollistavan uudenlaisen monikerroksien globalisaation hallinnan kehittymisen. Mutta on myös mahdollista, että alueellisen yhteistyön ja integraation kehittyminen saattaa johtaa eri alueiden väliseen kiristyvään kilpailuun. Se saattaa lisäksi johtaa eri osapuolien välisiin konflikteihin. (0.50).

Alueellisen yhteistyön ja integraation esimerkkejä Etelästä (vrt. kirjan taulukko s. 361).

LATINALAINEN AMERIikka

- Organization of East Caribbean States (OECS) 1981
- ALADI 1990
- ACS 1994
- Mercosur 1995

AFRIikka

- ECOWAS 1983
- SADC 1992

- COMESA 1993
- CEMAC 1994
- UEMOA 1995

LÄHI-ITÄ JA POHJOIS-AFRIKKA

- Gulf Cooperation Council (GCC) 1982
- Arab Maghreb Union (AMU) 1989

ETELÄ-AASIA

- SAARC 1985

POHJOIS-AMERIikka

- NAFTA (Meksiko jäsen) 1994 (1 p)

Huom. Taulukosta puuttuu mm. jo kauan toiminut ja oleellinen Kaakkois-Aasian maiden yhteistyöjärjestö ASEAN puhumattakaan sitten Mekong-jokivarren alueellisesta yhteistyöstä tai Itä-Aasian maiden välille kehittymässä olevasta yhteistyöstä.

Aineistokysymykset

Kysymys 1. YK:n vuosituhatjulistus ja Suomen kehityspolitiikka (6 p)

1)

Suomi sitoutuu YK:n Vuosituhattulistuksen päämääriin ja tavoitteisiin (MDG Millenium Development Goals). Näistä 1-7 määrittelee keskeiset tekijät yksilö- ja maatasolla. Kahdeksas osoittaa kuinka teollistuneiden maiden ja avunantajyhteisön tulee osallistua tarvittavien resurssien turvaamiseen sekä myötävaikuttaa kehitykselle suotuisan ympäristön syntymiseen. MDG ovat seuraavat:

1. Äärimmäisen köyhyyden ja nälän poistaminen

konkreettisesti; että vuonna 2015 on puolet alle 1 USD ansaitsevia kuin mitä oli v. 2000, ja että olisi puolet vähemmän nälkäisiä v. 2015.

2. Peruskoulutuksen takaaminen kaikille

konkreettisesti; että vuonna 2015 kaikilla lapsilla olisi mahdollisuus peruskoulutukseen.

3. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen ja naisten aseman parantaminen

konkreettisesti; eriarvoisuuden poistaminen vuoteen 2005 ensimmäisellä ja toisella asteella (kouluissa) sekä kaikilla koulutuksen tasoilla 2025.

4. Lapsikuolleisuuden vähentäminen

Konkreettisesti: että vuoteen 2015 alle 5-vuotiaiden kuolleisuus vähenee kahdella kolmanneksella.

5. Odottavien äitien terveydentilan parantaminen

Konkreettisesti; vähentää äitikuolleisuutta kolmella neljänneksellä vuoteen 2015.

6. HIV/AIDS malarian ja muiden tautien vastaan taistelu

Konkreettisesti: HIV/AIDS:in leviämisen pysäyttäminen ja kääntäminen laskuun vuoteen 2015, malarian ja muiden merkittävien tautien kohdalla sama.

7. Ympäristön kestävä kehityksen varmistaminen

Konkreettisesti: jokainen maa sisällyttää kestävä kehityksen periaatteet KYT-politiikkaansa ja pysäyttää luonnonvarojen hupenemisen, vuoteen 2015 veden puutteesta ja huonosta sanitaatiosta kärsivät puolitetään. Elämän laatu parannetaan vähintään 100 miljoonan slummiasukkaan kohdalla vuoteen 2020.

(1/2 p)

8. Globaalin kumppanuuden luominen

Konkreettisesti seuraavin keinoin:

- kansainvälinen kauppa ja rahoitusjärjestelmä oikeudenmukaiseksi ja sääntöperustaiseksi
- lisää yhteistyötä niiden kehitysmaiden kanssa jotka sitoutuvat vähentämään köyhyyttä
- erityisesti köyhimpien maiden tarpeet huomioidaan
- kansainvälisin ja kansallisin toimin ratkaistaan kehitysmaiden velkaongelma, niin, että pitkällä tähtäimellä velkataakka tulee siedettäväksi

- nuoret kehitysmaissa työllistetään luomalla ja toteuttamalla uusia strategioita kehitysmaiden kanssa
- saatetaan kehitysmaiden käyttöön uuden teknologian ja erityisesti informaatioteknologian hyöty
- turvataan lääkkeiden saatavuus kehitysmailla yhteistyössä lääketeollisuuden kanssa

(1/2 p)

yht. 1p

3) Vuosituhattulistus puitteiden luojana Suomen kehityspolitiikalle

Suomi on sitoutunut:

- niihin arvoihin; vapaus, tasa-arvoisuus, solidaarisuus, suvaitsevuus, kunnioitus luontoa vastaan ja yhteisvastuu, jotka ohjaavat 21 vuosisadalla kansainvälisiä suhteita
- rauhan, turvallisuuden ja aseistariisunnan keskeiseen merkitykseen maailmanyhteisölle
- kehitykseen ja köyhyyden poistamiseen,
- yhteisen ympäristömme suojelemiseen,
- ihmisoikeuksiin, demokratiaan ja hyvään hallintoon,
- Afrikan erityistarpeiden kohtaamiseen sekä
- monenkeskisen järjestelmän vahvistamiseen.

yht.1 p

3) Mitkä ovat Suomen kehityspolitiikan vastuu ja tavoitteet?

YK:n MDG:n hengessä vaikuttaa äärimmäisen köyhyyden poistamiseen käyttäen seuraavia keinoja:

-ympäristöuhkien torjuminen

-tasa-arvon, ihmisoikeuksien, kansanvallan ja hyvän hallinnon edistäminen
-maailmanlaajuisen turvallisuuden lisääminen
-taloudellisen vuorovaikutuksen lisääminen

(1/2 p)

-nämä olivat jo 1990-luvulla Suomen KYT tavoitteita.

-Suomi *sitoutuu* oikeuspohjaiseen lähtökohtaan ja kestäväen kehityksen periaatteisiin KYT-politiikassaan

-Suomi *kantaa vastuunsa* MDGn edellyttämän sellaisen globaalien kumppanuuden luomiseksi jossa kehitysmaat sitoutuvat köyhyyden vähentämiseen ja kantavat itse päävastuun oman yhteiskuntiansa kehittämisessä

-Teollisuusmaiden sitoutuvat tätä prosessia tukemaan *kehitysavun, kaupan ja yksityisten investointien kautta.*

(1/2 p)

yht. 1 p

4) *Suomen vahvuudet ja toiminnan painopisteet*

Käytämme omaa kulttuurihistoriallista kokemuspohjaa. Olemme kehittyneet köyhästä sotaa käyneestä ja kapasiteetiltaan vaatimattomasta maasta kilpailukykyiseksi hyvinvointi- ja tietoyhteiskunnaksi. Tämä antaa meille pohjan toimia kansainvälisessä kehityspolitiikassa. Nojaamme niihin arvoihin joihin maamme kehitys perustuu. Käytämme myös niitä vahvuuksia ja sitä osaamista jota on Suomessa kehittynyt eri toimialoilla. Näistä syntyy 'suomalainen lisäarvo' kehityspolitiikassa. Se pohjautuu ajatukseen että Suomen malli toimii. Seuraavat asiat ovat olleet tämän kehityksen edellytyksenä:

(1/2 p)

-Ihmisoikeuksien kunnioittaminen, kansanvalta ja-hyvä hallinto luovat *yhteiskunnalliset puitteet* tasapainoiseen kehitykseen

-Naisten ja miesten tasavertaisuus sekä ympäristöstä huolehtiminen ovat menestystekijöitämme

-Kehityksen taloudelliset voimavarat yhteiskunnalle ja yksilöille tarjoavat yksityisen sektorin vetämä vastuullinen talouskasvu yhdessä tasaavan tulonjaon kanssa-

-Pitkäaikainen panostus koulutukseen, terveyteen, sosiaalipalveluihin ja nuorten ja lasten asemaan ovat myös olleet tärkeitä.

(1/2 p)

yht. 1 p

5) *Kehityspolitiikkamme läpileikkaavina teemoina ovat*

- Naisten ja tyttöjen oikeuksien edistäminen ja asema parantaminen; sukupuolten välisen ja yhteiskunnan tasa-arvon edistäminen
- Helposti syrjäytyvien ryhmien, erityisesti lasten, vammaisten ihmisen, alkuperäiskansojen ja etnisten vähemmistöjen oikeuksien ja tasavertaisen osallistumismahdollisuuksien edistäminen
- ympäristökysymysten huomioonottaminen.

Kehitysmaiden omat köyhyyden vähentämishjelmat ohjaavat Suomen tukea kehitysmaille. Kun tuetaan niitä, varmistetaan että Suomen panos on osana kehittämistyötä jota yhteistyömaa itse johtaa ja jonka pohjana on maan tilanteen syvälinen ymmärtäminen.

(1/2 p)

Kun tuemme kehitysmaita maatasolla MDG:n toteuttamiseksi Suomi pyrkii myötävaikuttamaan köyhyysongelman ratkaisua edellyttävään toimintaympäristöön.

-Kehitysmaat vastaavat itse maan kehityksestä kohti vähentyvää köyhyyttä ja taloudellista kasvua -perusta köyhyyden vähentämiseksi on talouskasvu, moottorinaan yksityinen sektori, ja 'tasavertaisuutta edistävä tulojako'. Jotta onnistuttaisiin, tämä vaatii vahvaa poliittista tahtoa sellaisen toimintaympäristön luomiseksi jossa kehitys on mahdollista. Välttämättömiä ovat; ihmisoikeuksien kunnioittaminen, sukupuolten välisen ja yhteiskunnan tasa-arvon sekä demokratian edistäminen, hyvä hallinto ja taloudenpito sekä toimivat markkinat. Jotta tulokset olisivat kestäviä, tarvitaan turvallisuutta ja rauhaa.

-Valtion ja muun julkisen sektorin lisäksi tarvitaan yksityisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan mhyötävaikutusta jotta köyhyysongelma voitaisiin ratkaista. Globaalinen ja alueellinen ympäristö kuuluvat myös siihen köyhyysongelman ratkaisua edellyttävään toimintaympäristöön josta kehitys maatasolla on riippuvainen.

(1/2 p)

yht. 1 p

6) *Seuraaviin toimialoihin ja toimintoihin Suomi keskittyy MDG:n päämäärien toimeenpanossa:*

- perusopetuksen turvaaminen, erityisesti tyttöjen
- terveydenhuoltojärjestelmien kehittäminen
- HIV/AIDS
- sosiaaliturvan rakenteet, työllisyyden ja työelämän normien edistäminen
- puhtaan juomaveden ja sanitaatiopalvelujen saatavuus
- luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojele...
- peruselintarviketuotannon tukeminen ja ruokaturvan parantaminen...
- metsätalous maaseudun elinkeinona
- tietoyhteiskunta, tieto- ja viestintäteknologia

(1/2 p)

-Suomi *kohdentaa tukensa erityisesti seuraaviin*: Kehitysmaiden demokraattisten instituutioiden kehitykselle, kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen, paikallishallinnon kehittämiseen ja korruption vastaiseen taisteluun. Suomi myös tukee työpaikkojen luomista ja työelämän pelisääntöjen luomista edistämällä valtiovallan ja työnantaja- ja -tekijäjärjestöjen yhteistyötä.

-Suomi *luo perusedellytyksiä köyhyyden vähentämiseen* osallistumalla konfliktien ennaltaehkäisyyn, rauhanturvaan ja siviilikriisihallintaan.

(1/2 p)

(yht. 1 p)

Kritiikistä tai omista johtopäätöksistä annetaan (1/2 lisäpistettä).

Kysymys 2. Suomi ja EU:n kehitysyhteistyöpolitiikka (3 p)

Miten Suomi vaikuttaa EU:n kehityspolitiikkaan – edistää johdonmukaisuutta

- valmisteluissa Suomen päässä EU-päätöksiin Suomi painottaa *eri politiikkalohkojen yhteensovittamista*
- tämän tavoite on lisätä johdonmukaisuutta EU-politiikassa, eri alojen välillä sekä EU:n ulkosuhteiden ja kehitysyhteistyön välillä

miten EU vaikuttaa yleensä Suomen kehityspolitiikkaan

- ratkaisuja jotka koskevat Suomen kehityspolitiikkaa tehdään enenevässä määrin EU:ssa
- EU on moninkertaistanut kosketuspinnan maailman maihin
- Suomi toimii lisääntyvässä määrin EU:n kautta
- EU vaikuttaa kansalliseen politiikkaamme
- Suomen näkyvyys maailmalla on lisääntynyt, ja vaikutusmahdollisuudet vaikuttaa ovat myöskin lisääntyneet

mitä päämäärien toteutus edellyttää

- kansallisen yhteistyön tiivistämistä EU:ssa käsiteltävien asioiden yhtymäkohtien löytämiseksi, ja kehityspoliittisen näkökulman säilyttämiseksi Suomen kantoihin niissä päätöksissä jotka vaikuttavat maailmanlaajuiseen kehitykseen
- kotimainen EU-jaostovalmistelu palvelee tätä päämäärää

1/2 p

Suomen 2006 alkavan puheenjohtajakauden kehityspolitiikkaan liittyvät painopisteet ovat

- EU-toiminnan johdonmukaisuus
- Tehokkuus
- Laadun paraneminen

Muita tapoja joilla EU-jäsenyys vaikuttaa Suomen kehityspolitiikkaan

- Ohjaa Suomen mahdollisuuksia tehdä itsenäisiä poliittisia ratkaisuja kehitysmaiden hyväksi. Kauppapolitiikka ja maatalouspolitiikka kuuluvat nyt pääosin Euroopan yhteisön toimivallan piiriin.
- EU:ssa etsitään kompromisseja jäsenmaiden kansallisten etujen ja globaalien kehityksen välillä. Näihin Suomi vaikuttaa ja näihin Suomi on sidottu.

1/2 p

EY:n kehitysyhteistyö osana Suomen kehityspolitiikkaa

- Merkittävä osa Suomen kehitysavusta on EY-kehitysapua.
- Suomen tavoitteena on parantaa yhteistyön laatua ja tehostaa sen perillemenoja sekä varmistaa avun suuntaaminen köyhyyden vähentämiseen. Suomi edistää yhteisöavun ja

jäsenvaltioiden kahdenvälisen avun koordinaatiota ja täydentävyyttä sekä eri politiikkalohkojen välistä koherenssia.

- *rahoitustavat*; rahat tulevat EU:n budjetista ja Euroopan kehitysrahastosta

1/2 p

EY:n ja Suomen kehityspolitiikan tavoitteet ja strategia

- Ovat laajalti yhteneviä
- UM tehostaa vaikuttamista EY:n kehitysyhteistyöpolitiikkaan, vuoden 2004 laaditun linjauksen mukaan, jossa Suomen yleinen EU-politiikka ja johdonmukainen toiminta myös kehityspoliittisesta näkökulmasta on lähtökohtana.
- Laadun parantaminen ja perillemeno halutaan tehostaa, apua suunnata köyhyyden vähentämistavoitteen mukaisesti.
- Halutaan lisätä yhteisön jäsenmaiden avun koordinaatiota ja täydentävyyttä ja koherenssia eri politiikkalohkojen välillä

1/2 p

Uudet haasteet; EU:n laajeneminen ja EU:n KYT tason nostaminen 0,39 %:iin BKT:stä EU:n Monterreyn kehitysrahoituskonferenssin yhteydessä annetun sitoumuksen mukaisesti sekä EU:n laajeneminen

- Ulkoasiainministeriö teki linjausta vuonna 2004 joka ohjaa pyrkimystä tehosta vaikuttamista EY:n kehitysyhteistyöhön Suomen EU-politiikka ja johdonmukainen toiminta kehityspoliittisesta näkökulmalta ovat lähtökohtana. Suomen ja EU:n tavoitteet ja strategiat ovat jo vuonna 1995 todettu hyvin samankaltaisiksi. Paineita muuttamiseen ei ole liiemmin. Suomi pyrkii lähinnä vaikuttamaan *laadun parantaamiseen ja perillemenon tehostamiseen, avun suuntaamiseen köyhyyttä vähentävästi, avun koordinaation lisäämiseen jäsenmaiden välillä ja eri politiikka-alojen välisen koherenssin lisäämiseen.*
- EU:n laajeneminen tuo uusia haasteita; uusien jäsenvaltioiden kehitysyhteistyöhallintoa pitää vahvistaa, ja tätä Suomi tukee. (Rahoituksen yhdenmukaistaminen ja menettelytapojen yksinkertaistaminen ovat myös ajankohtaisia)

1/2 p

Miten tavoitteita toteutetaan?

- Aktiivisella Suomen osallistumisella neuvoston, työryhmien, komiteoiden ja asiantuntijakokouksien puitteissa. Suomen edustustoissa kehitysmaissa, Suomen kansallisessa valmistelussa painotetaan koordinaatiota kehityksen ja kaupan välillä. Henkilöstökoulutus UM:ssä.
- Vahvistamalla EU:n koordinaatiota kansainvälisillä forumeilla (YK, OECD) ja kehitysrahalaitoksissa

Suomi ja EY:n kehitysinstrumentit

- Suomi käyttää niitä omien kehityspoliittisten tavoitensa toteuttamiseen. EY:n kehitysyhteistyöverkosto toimii vastapainona kahdenväliseen yhteistyöhön, ja täydentää siten Suomen omia instrumenttejä esimerkiksi kaupallis-taloudellisessa yhteistyössä ja kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyössä.

1/2 p

Kysymys 3. SUOMEN KEHITYSYHTEISTYÖ JA KANSAINVÄLINEN KAUPPA (3 p)

1. Ensimmäiseksi tekstissä mainitaan globalisaatiohaaste. Globalisaatiokehitys avaa kansainvälisiä markkinoita, mikä tekstin mukaan tekee mahdolliseksi elintason nousun ja köyhyyden vähentymisen. Mikäli köyhät kehitysmaat eivät kykene muuttumaan ja luomaan kilpailukyistä tuotantoa, niiden mahdollisuudet pysyä kansainvälisessä kilpailussa heikkenevät. Suomi kunnioittaa kuitenkin kehitysmaiden oikeutta tehdä omiin etuihinsa perustuvia kauppapoliittisia päätöksiä.

Tässä yhteydessä viitataan Suomen omaan kokemukseen. Tekstin mukaan hallittu integroituminen kansainväliseen talouteen ulkomaankaupan välityksellä edistää taloudellista ja sosiaalista kehitystä köyhissä maissa. Suomi haluaa tukea kehitysmaiden mahdollisuuksia hyötyä kansainvälisestä kaupasta ja korostaa monenkeskeisen kauppajärjestelmän merkitystä. Kehitysmaiden tulisi sisällyttää kansainväliseen kauppaan integroitumiseen erityisiä köyhyysvähentämishjelmia (1 p).

2. Toinen tärkeä kohta tekstissä on v 2001 Dohassa käynnistetty WTO:n kauppaneuvottelukierros. Sen onnistunut läpivienti on Suomen kauppapolitiikan ja kehityspolitiikan keskeinen tavoite nykyisen hallituskauden aikana. On tärkeää, että köyhät kehitysmaat pääsevät osallistumaan täysipainoisesti näihin neuvotteluihin ja lupaukset kehitysmaiden tuotteiden paremmasta markkinoillepääsystä ja teknisestä avusta toteutetaan.

Maatalouskysymykset ovat tärkeitä neuvottelukysymyksiä. Vientitukia ja maiden sisäisiä tukia pyritään vähentämään ja kehitysmaiden erityiskohtelu otetaan mukaan neuvotteluihin.

Suomi rahoittaa kauppaan lisääntyvää teknistä apua ja valmiuksien kasvattamista. Suomi tukee WTO:ssa tehtävää teknologian siirtoa koskevaa työtä ja pyrkii huomiomaan kehitysmaiden erityistilanteet TRIPS- sopimuksen toimeenpanossa.(1 p.)

3. Kolmas keskeinen kohta käsittelee EU:n kauppapolitiikkaa. Siinä todetaan, että EU on helpottanut kehitysmaiden tuotteiden markkinoillepääsyä. EU on uusimassa kehitysmaalle suunnattua tullietuuspakettiaan. Suomen kanta on, että etuudet tulisi kohdistaa nykyistä paremmin kaikkien köyhimmille maille. Lisäksi Suomi pyrkii edistämään kehitysmaiden tuotteiden tuontia Suomeen. (0.5 p).

4. Neljäs kohta koskee kauppaa ja investointeja edistävän toimintaympäristön luomista. Tekstin mukaan kestäväällä pohjalla olevaa talouskasvua, työllisyyttä ja tuottavuuden kasvua luova kaupankäynti edellyttää yhteiskunnan toimivia ja vaikeita perusrakenteita ja infrastruktuureja. Se edellyttää myös toimivaa rahoitussektoria sekä mahdollisuutta kehittää tuotantotekniikkaa, tuotteiden laatua ja markkinointia. Tekstin mukaan nämä ovat kehitysyhteisön keskeisintä toimikenttää, jossa kehityksen ja kaupan interenssit ovat yhtenevät.

Elinkeinoelämälle välitetään tietoa kehitysmaiden markkinoista, tuotantorakenteesta sekä kauppaan vaikuttavista säännöistä, jotta tuontia, kauppavaihtoa ja sijoitustoimintaa saataisiin lisätyksi. Kähdenvälisillä sopimuksilla pyritään suojaamaan ulkomaisia investointeja. (0,5 p.)

Kysymys 4. SUOMEN KAHDENVÄLINEN KEHITYSYHTEISTYÖ (4 p)

Kahdenvälinen yhteistyö nojautuu yhteistyömaiden omiin kehityssuunnitelmiin. Suomalaisten panosten roolia ja suomalaista lisäarvoa tarkastellaan suhteessa yhteistyökumppanien omiin tavoitteisiin ja maan saaman avun kokonaisuuteen. Suomi etsii yhteistyö- ja harmonisaatiomahdollisuuksia muiden avunantajien ja kehitysrahoittajien kanssa. Kahdenvälinen yhteistyö keskitetään harvempiin maihin ja suurempiin yhteistyökokonaisuuksiin. Keskittämisen uskotaan parantavan yhteistyön vaikuttavuutta.

1. Ensimmäinen kohta tarkastelee Suomen pitkäaikaisia yhteistyömaita. Näitä ovat Afrikassa Mosambik, Tansania, Etiopia, Sambia ja Kenia, Latinalaisessa Amerikassa Nicaragua sekä Aasiassa Vietnam ja Nepal. Yhteistyön perusta ovat kansalliset köyhyyden vähentämishjelmat. Suomen tuki keskitetään korkeintaan kolmella sektorille tai kehitysohjelmalle. Suomi seuraa yhteistyön edellytyksiä naissa maissa jatkuvasti ja niiden hallitusten kanssa käydään jatkuvasti vuoropuhelua.

Lahjaluotoista yhteistyötä lisätään niissä yhteistyömaissa, joissa yhteistyön edellytykset kehittyvät myönteiseen suuntaan. Köyhyyden vähenemisen myötä naissa maissa voidaan siirtyä asteittain kohti monipuolisempaa maiden välistä kanssakäyntiä (1 p)

2. Toinen kohta käsittelee siirtymistä lahja-avusta monipuolisempaan yhteistyöhön. Tällaisia maita ovat Egypti, Namibia ja Peru, joissa siirtyminen tapahtuu 2004-2007 uutta kumppanuutta rakentamalla. Siirtymästrategiat käyttävät uusia välineitä kuten kaupan, investointien ja yksityisen sektorin yhteistyön edistämistä, julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuden kehittämistä sekä institutionaalista yhteistyötä ja vaihto-ohjelmien kuten kulttuurivaihdon edistämistä. (1 p)

3. Tämän jälkeen esitellään muita yhteistyömaita. Näissä maissa Suomen osallistuminen on määräävä ja Suomi osallistuu niihin kansainvälisen yhteisön jäsenenä. Lisäksi niille on tyypillistä erilaiset yhteisrahoitusjärjestelyt. Kahdenvälisiä lahjaluotoista yhteistyötä käytetään hankkeissa, jotka lisäävät rauhaa ja turvallisuutta, edistävät yhteistyötä yksityissektoriin kanssa ja tukevat ihmisoikeuksia, demokratiaa ja hyvää hallintoa. Tällainen yhteistyö on käynnissä Etelä-Afrikan tasavallassa vuoteen 2010, palestiinalaisalueilla ja Länsi-Balkanilla vuoteen 2007, Itä-Timorilla vuoteen 2005 ja Afganistanissa vuoteen 2008. Irakille suunnitellaan maksusitoumista. Hallitus kiinnittää näissä tapauksissa erityishuomiota humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön täydentävyyteen. Muissa yhteistyömaissa Suomi toimii yleensä EU:n ja monenkeskeisen järjestelmän jäsenenä. (0,5 p)

4. Neljäs teema on alueellinen yhteistyö. Siinä todetaan, että Suomi vaikuttaa alueellisiin kehityshaasteisiin pääasiassa EU:n ja hallitusten välisten alueellisten järjestöjen ja toimijoiden kautta. Näitä kehityshaasteita ovat alueellinen integraatio tai rajatylittävien kehitysongelmien kuten ympäristöuhkien, kulkutautien ja järjestäytyneen rikollisuuden ratkaisemiseen. Suomi tukee pääsääntöisesti alueellista yhteistyötä Eteläisessä Afrikassa, Keski-Amerikassa ja Mekong-joen alueella. Afrikassa tehdään yhteistyötä Afrikan Unionin ja Nepadin viitekehyksessä. (0,5 p)

5. Viimeinen kohta on uudistuvat kahdenvälisen yhteistyön instrumentit. Niistä riittää lähinnä luettelo.

– instituutioiden välinen yhteistyö

- ohjelmayhteistyö

- yhteistyö yksityisen sektorin kanssa

- hankeyhteistyö
- kerkotuki
- paikallisen yhteistyön määräraha
- Finnfund (1 p)

Kysymys 5. KEHITYSYHTEISTYÖN HALLINTO JA VOIMAVARAT (2 p.)

- 1) Kehitysyhteistyö on osa ulkoasianhallintoa. Kehityspoliittisten kysymysten laaja-alaisuus ja yhteistyömuotojen muuttuminen korostavat hallinnon lisääntyvän integraation tarvetta. Ministeriössä on tehty organisaatiouudistus edistämään toiminnan johdonmukaisuutta. (0,5 p)
- 2) Ulkoasianhallinnossa tarvitaan lisää asiantuntevaa virkamiehistöä. Kehityspoliittisissa tehtävissä ja hallinnossa tarvitaan vahvaa yleisosaamista ja monentyyppistä erityisosaamista. Osaamistarpeita on kartoitettu ns. osaamisprojeekteissa (0,5 p).
- 3) Kehitysyhteistyömäärärahojen vuosittaisesta kasvusta voidaan 5 % ohjata toimintamenojen kattamiseen. v. 2004 on tehty selvitys hallinnon toimintatapojen ja voimavarojen kehittämistarpeista. (0,5 p)
- 4) Kehitysyhteistyön muutos kohti ohjelmayhteistyötä, avun harmonisointipyrkimykset sekä kumppanuusmaiden omistajuuden tukeminen edellyttävät Suomelta entistä vahvempaa läsnäoloa yhteistyömaissa. Tämä merkitsee edustustojen vahvistamista ja pyrkimystä päätöksenteon delegointiin. (0,5 p)